

Př9 – 13. zadání

- Pokud někomu chybí zápis, tak si dodělejte.
- Učivo si můžete zopakovat na:
<https://www.skolasnadhledem.cz/game/2078>
<https://www.skolasnadhledem.cz/game/2076>
<https://www.skolasnadhledem.cz/game/2077>
<https://www.skolasnadhledem.cz/game/1919>
- Napište si zápis – Geologické základy české krajiny

Geologické základy české krajiny

- přečíst v učebnici na str. 112–119

Geologická mapa – nakreslit a popsat z učebnice na str. 112

- geologické podloží je v ČR velmi pestré.
- v ČR se vyskytují dvě velmi odlišné geologické jednotky:
- **Český masiv a Západní Karpaty**
- rozmezí mezi Českým masivem a Západními Karpaty tvoří **Dyjsko-svratecký úval, Vyškovská brána, Hornomoravský úval, Moravská brána a Hornoslezská pánev**

1. ČESKÝ MASIV

Vývoj od starohor do konce variského vrásnění

- v tomto období vznikly oblasti oddělené hlubinnými zlomy

Moldanubikum

- tvoří základ Českomoravské vrchoviny, Šumavy a jižních Čech
- tvořeno přeměněnými horninami (fylity, svory, rulami a mramory)

Středočeská oblast

- několikrát zaplavena mořem, vznikly usazené horniny (břidlice, droby, vápence)
- díky výlevům lávy vznikly zde vyvřelé horniny
- oblast barrandien (oblast mezi Prahou a Plzní)
- z konce starohor a ze starších prvohor pocházejí vápenaté a křemičité usazeniny (jílovce, slepence, pískovce), vápence dnes tvoří Český kras

Krušnohorská oblast

- zahrnuje pohoří Krušné hory a okolí – tvořeny hlavně z přeměněných hornin (z ruly)

Moravsko – slezská oblast

- leží na východním okraji Českého masivu
- patří sem tyto jednotky:
 - **Silesikum** – území Hrubého Jeseníku – ruly, svory, mramory, grafitové horniny
 - **Brněnský masiv** – okolí Brna – žuly
 - **Moravský kras** – vápence
 - **Karbon** – na severní Moravě a ve Slezsku

Vývoj od konce variského vrásnění do dnešní doby

Druhoohory

- vznikla česká křídová pánev (dnešní Polabská nížina)
- tvořena usazenými horninami (písky, pískovci, opukami)
- ve velkých hloubkách zásoby kvalitní podzemní pitné vody

Třetihory

- v důsledku alpínsko-himalájského vrásnění se vytvořily zlomy
- tlakem byly kry podél zlomů vyzdviženy a vznikla pohoří (Šumava, Krušné hory, Krkonoše)
- vzniklo hnědé uhlí (Mostecko, Chomutovsko, Teplicko)
- koncem třetihor se zvýšila sopečná činnost a vznikly výlevné sopečné horniny (čediče a znělce) – Doupovské hory a České středohoří a osamělé kupy, např. hora Říp a Milešovka

Čtvrtohory

- půdy, říční usazeniny (terasy, říční nivy), větrné usazeniny (spraše) a svahové usazeniny

2. ZÁPADNÍ KARPATY

- pásemné pohoří tvaru oblouku, které vzniklo v třetihorách alpínsko – himalájským vrásněním
- má typickou příkrovovou stavbu, příkrovy jsou tvořeny různými druhy usazených hornin (pískovci, vápenci, slepenci, jíly a slíny)
- na východní Moravě a Slezsku známe pod zeměpisnými názvy **Bílé Karpaty, Chřiby, Ždánický les, Hostýnské vrchy, Vizovické vrchy, Vsetínské vrchy a**

Moravskoslezské Beskydy

Západní Karpaty na území ČR dělíme na:

- a. vnější karpatské příkrovy
- b. karpatská předhlubeň

Vnější karpatské příkrovy

- tvořeny druhohorními a třetihorními usazenými horninami
- typické je střídání mořské a suchozemské sedimentace
- v průběhu vrásnění docházelo ke zdvihům pevniny a suchozemského usazování jílu, břidlic a písků činností tekoucích řek a větru
- při poklesech pevniny se přes tyto vrstvy zalévalo moře a usazovaly se vápenaté usazeniny – vápence a vápnité slínovce, vrstvy se při usazování střídaly – **flyš**

Karpatská předhlubeň

- pásmo sníženin mezi Českým masivem a Západními Karpaty
- spodní část je tvořena třetihorními vrstvami pískovců a slepenců, na nich jsou říční štěrky, štěrkopísky a písky

Kontrolní otázky:

1. Které dvě geologické jednotky se vyskytují v ČR?
2. Kterými horninami je tvořeno moldanubikum?
3. Kde se nachází karpatská předhlubeň?